

محوى

تەمەنى زېرىن

بەفېرۋى نەدەين

تۈيزىنە ۋە يەك لەسەر قەيرەيى

منتدى اقرا الثقافىي

www.igra.ahlamontada.com

ھۆكارەكانى

زىانەكانى

چارەسەرى

نووسىنى

فەرمان خەرابەيى

جايى دوۋەم

۱۴۳۱ ك ۲۰۱۰ ز

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەمەننى زېرپىن

با بە فىرۋى نەدەين

تويژىنە ۋە يەك لەسەر قەيرەيى
ھۆكارەكانى + زىيانەكانى + چارەسەرى

نووسىنى

فەرمان غەزىز نەجار خەرابەيى

ز. ۲۰۱۰

چاپى يەكەم

ك. ۱۴۳۱

ناوى كىتېب : تەمەنى زېرىن.

بابەت: كۆمەلەيتى

نووسىنى: فەرمان خەرابەيى

چاپ: يەكەم - ھەولير / ۲۰۱۰

تىراژ: (***) دانە

لە بەرپۈەبەرايەتى گىشتى كىتېبخانەكان ژمارەى سپاردنى

(۱۹۵۹) سالى (۲۰۱۰) ى دراومتى

ماڧى پارېژراوۋە بۇ

پېشەكى نووسەر

خوينەرى بەرپىز ئەم نامىلكەي بەر دەستت تويژىنەۋەيەكى بچوكە لەسەر قەيرەيى و ھۆكار و زيان و چارەسەرەكەي، ئەگەر بېروانىن دەبىنىن عىراق بوو بە يەكەم لە ژمارەي قەيرەيى كچان.. لە تازەترىن ئامار^(۱) كە كراۋە دەرەكە وتووۋە كە زۆرتىن ژمارەي قەيرە كچان لە عىراق تۆمار كراۋە. لە تويژىنەۋەيەكدا كە پىسپۆڭىكى ئەردەنى ئەنجامى داۋە دەرەكە وتووۋە رېژەي ھەرە زۆرى قەيرەيى لە عىراقدا بوۋە كە (۸۵٪) كچانى عىراق، تەمەنىان لە (۳۵) سال تېپەپىۋە و ھىشتا شوويان نەكردوۋە و بە قەيرەيى ماۋنەتەۋە^(۲).

بۆيە خوشكى بەرپىز: نەكەي تەمەنى زېرىنى خۆت بە فېرۇ بەدەي، ئاگادارى ئەو ھۆكارانەبە كە بەرەو قەيرەيت دەبات، نەكەي تەمەنى جوانت بفقوتىنى..

برا و باۋكى بەرپىز: تۆش نەكەي ببىە ھۆكارىك بۆ بە فېرۇدانى تەمەنى زېرىنى خوشكەكەت يان كچەكەت، بەۋەي ئەو ھۆكارانەي دەبنە ھۆي قەيرەيى لە پېشى زىندوو بكەيەۋە و پىگىرى شووكردىنى بيت.

نووسەر

۲۰۱۰/۱۰/۱

(1) ئامارى سالى: (2010).

(2) رۆژنامەي ھەۋلىر (2010-05-11): <http://www.hawler.in/more.php?id=6414>

قەيرە كىيە؟

لە زمانى عەرەبىدا بە (قەيرە) دەگۈترى (الغنوسة) واتە: قەيرە، كە ئەو گەنجانەن تاكو تەمەنىكى درەنگ ژيانى ھاوسەرگىريان پىك نەھىناو، بەلام ئىستا كە وترا قەيرە يەكراست ئىنسان بىرى بۇ لاي كچان دەچىت نەك كوپان، چونكە زياتر ووشەي قەيرە بۇ كچان بە كاردى، ئەو ش بۇ ئەو دەگەرپىتەو كە لە زۆربەي كۆمەلگاكان، بگرە بە كۆمەلگاي كوردىشەو كوپ ھەر چەندە تەمەنى گەورە بىت دەتوانى ئافرەتىكى (۱۰) سال لە خۇي بچوكتىر بگرە زياترىش بخوازىت، بەلام زۆر كەم ھەيە كوپىك پازى بىت بە كچىك كە لە خۇي گەورە تربىت، ھەر بۆيەش ئەگەر كچ لە تەمەنى شووكردى عادەتى خۇي تى پەرى پىي دەلین قەيرە.

زيانكەكانى قەيرەيى

دكتورە (فوزية الدريع) دەلىت: ھەر كچىك تەمەنى تىي پەپاندېي
و شووي نەكردىت، ئەو ھەموو كاتىك لە حالەتتىكى دەروونى
زور ناخۇشدا دەرى، بەلام لە ھىندى كاتدا ئەو زور ئازارى پى
دەگا، لەوانە:

ھەر كاتىك ھاورپىيەكى شوو بىكات، ئەو ئازار دەخوات وا
ھەست دەكات ئەو ماوەتەو و ھەموو ھاورپىيەكانى شوويان كرد
تەنھا ئەو ماو.

ھەر كاتىك لە خانەوادەكەيدا مىندالىك بىيت، ئەو ئازار
دەخوات، چونكە ھەستى دايكايەتى دەبزوئ و وا ھەست دەكات
ئەو لە سۆزى مىندال بى بەشە.

ھەر كاتىك بى نوپىزى مانگانە دەبىنىت وەكو ئىنزارىكى
سور پىي دەلىت: ھىلكۆكەكانت بە فېرۇ چوو بە بى ئەوھى
مىندالىشت بىيت.

ھەر كاتىك سالىك لە تەمەنى دەپرات وەك زلەيەك وايە بە بنا
گويدا بدات پىي بلىت: سالىكى تىرىش گەورەبوو و شووت
نەكرد.

راگەياندىن بە ھەموو بە شەكەنىو بە بە نىيەتتىكى باش
باسى كىشەي قەيرەيى دەكەن ئەو ئازارى پى دەخوات، ئەگەر

بىتتوۋ راگەيانىدىن بەباشىش باسى ئەو بابەتە بىكات، ئەو ھەر دەروونى پىي ئازار دەخوات، ئەو كاتىك پۇرژنامەيەك دەبىنىت باسى قەيرەيى دەكات ئازار دەخوات، كە رادىيۇ دەكاتەوۋە باسى قەيرەيى دەكات ئازار دەخوات، كە تەلەفىزىيۇن دەكاتەوۋە باسى قەيرەيى دەكات ئازار دەخوات، ھەموۋى باس لە ئىش وئازارى ئەو دەكات.

شىخ (منصور المنهالى) سەرۋكى بەشى (الوعظ والإرشاد) لە ئىمارات دەلىت: ئافرەتى قەيرە ئەگەر دىن و ئىمانى نەبىت، ئەو تۈۋشى خراپە كارى دەبىت.

دكتور (محمد الرواشدة) مامۇستاي چارەسەرى سىروشتى دەلىت: شووكرىنى درەنگ چەند زىيانكى لە مىندالبوون و تەندروستى مىندالدا ھەيە، ھىندى لە تۈيژىنەوۋەكان دەريان خىستوۋە، كە سىكى دواى (٤٠) سالى زۇر جار مىندالى شىۋاۋى لى دەكەۋىتەوۋە، سىكىش دواى (٣٥) سالى لە (260) مىندال، دانەيەكى مەنغولى دەزدەچىت.

دكتور (رامز طه) كە (استشاري الطب النفسي) دەلىت: ئەو كچەي چەندىن داۋاى دىت ھەر پەتى دەكاتەو ، بەو كارەي وادەكات قىسەي خەلكى بىتە سەرى، ھەر بۇيە ۋاى

لېدى كەس نايەتە داواي.

پرسىاريان لە (دكتور/ فلاح الخطيب - استشاري ورئيس قسم علاج الأورام) كرد، ئەو ھۆكارە سەرەكياڭە چىن كە ئافرەتان پىي تووشى سەرەتانی مەمك دەين؟
چەند دانەى لى ژمارد، يەك لەوانە زۆرىك لەو ئافرەتانە دەگرىتەو كە لە تەمەنى داواي (۳۰) سالى مندالى يەكەميان دەبىت.

بەلى: ھەر لە زيانەكانى قەيرەيى ئەوئە، زۆر جار كچى قەيرە بەرەو بى پەوشتى دەروات، ئەمەش ھەموو قەيرەيەك ناگرىتەو، چونكە كەسىك بېرواي بە تىنى بە خوا ھەبىت و ئىمانى پتەو بىت، ئەو بىگومان ئارام دەگرىت، وا ناكات لەبەر ھەلەيەك كە تىي كەوتوو خۆى تووشى توپەيى خوا بكات.

ھۆکارەکانى قەيرەيى

يەكەم: گەران بە دواى دەولەمەند:

يەكك لہو ھۆکارانہى كہ ئافرەت پيى دووچارى قەيرەي دەبيتەو، گەرانە بەدواى كەسيكى دەولەمەند، زۆر ئافرەت ھەيە چەندىن داواى ديت كەچى بەبيانوى ئەوہى دەولەمەند نيە پەرتى دەكاتەو، يان مائەوہيان نايدەن چونكە دەولەمەند نيە، بەم شيوہ چەندىن داواكارى پەت دەكاتەو، تا كاتيىك خەبەرى دەبيتەو دەبينيت تەمەنى لاوى تيپەراندوہ و بووہ بە قەيرە كچ، ئەوكات پەشيمان دەبيتەو و خۆزگە دەخوازيت شووى كردبايە بەو داواكارانہى ھاتبوون بوى، بۆيە چاوەروان دەكات ئىنجارەيان داخوازى بەم شيوہى بو بيت، بەلام چونكە تەمەنى گەورە بووہ وەكو پيشتر كورى لاو نايەنە داواى، بەلكو بەتەمەن دینە داواى، ئەويش دەلييت من شووم بەو گەنجە جوانانە نەكرد چۆن شوو بەو بەرماوانە دەكەم، جا ھەر دەبيت خۆزگەي پيشوى بخوازيت، بەلام دواى چى دواى ئەوہى تەمەنى لاوى تيپەرى.

دكتور (رامز طه) كە (استشاري الطب النفسي)ە

دەلييت: ئامۆژگارى ھەموو ئافرەتان دەكەم با ھاوسەرى

ژيانىان تەنھا لەسەر بنچىنەى دەولەمەندى ھەلنەبژىرن، با
عەقلى خويان بە كار بىنن بزائن كى ھەلدەبژىرن.

بەپراستى مامۇستا ھىواشيش جوانى ووتوھ كە دەلىت:
بە جارى بەر چارۋى گرتوۋى كۆشك و تەلار و قەمەرە
بىر و ھۆشى تۆ بەردەوام ھەر لەسەر زىر و گەھەرە
ھەر لە ملوانكە و بازىرا تا گول و گوارە و گۆبەرە
دەتەۋى ھەر ئاغازن بى، ھەزەت لە غولام و نۆكەرە
پىت عەيب و شورەيىھ شىۋىكەى بەۋەى لات و قەلەندە
بەلكو ھاسەرى ژيانى تۆ سەرمایەدار و بەگلەرە
بەلام ئەى خوشكى خۆشەويست كەى ئەرە جىگەى ھونەرە
ھەستە بگەرپتوھ لای خودا ھەردوۋ دۇنيات مسۆگەرە (۳)

§ لە زارى خۆيانەوه: ئەو بەسەرھاتى كچىكە كە كچىكى
 بە شەپەف و داوین پاكە، باوكىشى بە هامان شیوه پیاویكى زۆر
 باش بووه، ئەو كچە گەنجىكى خاوەن دین و پەروشت هاتە داواى
 داواى تاوتووى كردنى قسە پىك كەوتن و كچەكەى مارهبرى، بەلام
 ئەوهى جىي داخە داىكى كچەكەبوو، داىكى ئەو كچە وەكو
 زۆرىك لە داىكان لە باتى ئەوهى بەختەوهى كچەكەى بویت و
 شتى باشى فیر بکات كەچى دەیهویت مالى لى تىك بدات
 سەرگەردانى بکات، بەلى ئەو داىكە لە هەموو شتىكى ئەو كۆرە
 تەدەخولى دەکرد و كۆرەكەش لەبەر خاترى كچەكەى كە مارهى
 برى بوو ئارامى دەگرت، ئەوهبوو ئەو كۆرە لەسەر داواى داىكى
 كچە خۆى قەرزدار كردهوه بەوهى مالىكى زۆرى كرى، ئەم
 جارەیان داىكى كچە هاتە سەر ئەوهى دەبیئت حەفلهكەى لە فلان
 نادى بیئت و فلان گۆرانى بیژیش بیئت، لەو خالەیاندا كۆرەكە و
 داىكى كچەكە پىك نەكەوتن، كۆرەكە

ووتى: من بە هیچ شیوهیهك ئەو گۆرانى بیژە ناهینم چونكە
 دەزانم گوناھبار دەبم، پاشانىش خو من تۆم ماره نەبریوه تاكو
 تۆ لەباتى كچەكەت داوا بكەى.

بەلى: كۆرەكە پازى نەبوو بەو بریارەیان، بەلام داىكى
 كچەكە هەر لەسەر قسەى خۆى بوو، باوكى كچەكەش تەنها

دىكۆر بوو ۋە ھىچى تر، كچەكە سەرى سورما بوو لەو
داواكارىانەى دايكى، كۆرەكە زۆر ھەوللى لەگەل دايكى كچەكەدا
ۋە چەندىن خىر خوازى دەنارت تاكو كارەكەى بۆ ئاسان بكن،
بەلام بى ھودە بوو، دواى ھەولدانىكى زۆر كۆرەكە ھىچ
پىگايەكى لەبەر دەستدا نەما تەنھا جىابونەو لەو كچە،
پاشانىش كۆرەكە كچىكى ترى خواست خواى گەورە مندالىشى
پى بەخشىن ۋە بە ژيانىكى بەختەو دەژيا.

كچەكەش لە مالى دايكى ماو تەمەنى بوو بە (۳۴)
سال، كەسىش نە دەھاتە داخوازى يەكەم لەبەر ئەو ھى تەمەنى
گەورە بوو، دوو ھەم لەبەر ئەو ھى تەلاق درابوو.

دوۋەم: دىژەدان بە خۇيىدن:

يەككى تر لەو ھۆكارانەى كە ئافرەت پىي دووچارى
قەيرەى دەبىتەو، ئەو يە كاتىك كوپىك دىتە داواى كچىك،
كچەكە بە بيانوى ئەو دى دەخوئىت داواى كوپەكە رەت
دەكاتەو، نەو كا لە خوئىدن دابىرەت، بەلام ئەو ھەلەيە چونكە
شووكردن رىگەى خوئىدن ناگرەت.. بەلكو زور جارىش
پىاوەكەى دەبىتە پال پىشت بوى..

كەوابو خوشكم كاتىك كەسىك دىتە داوات لە كاتىكدا
رىگرىيە بو تەواكردنى خوئىدنەكەت تۆ بو داواكەى رەت
دەكەيەو!!

سايىتى خوشكان ھەلسا بە راپرسىك بەم شىۋەى خوارەوہ:
 يەككە لە ھۆكارەكانى قەيرەىى كچان شوو نەكردنە تا
 خویندن تەواو دەكرىت، رات چىيە؟

15.50 % (31)	40.50 % (81)	44.00 % (88)
شووكردن بيش تەواوكردنى خویندن	خویندن تەواو بكرىت پاشان شووكردن	شووبكرىت و دەرگای خویندن بيش ئاۋەكايىت

ئەگەر ھەز دەكەى لە ئەنتەرنىت ئەو راپرسە ببىنى ئەوہش
 لىنكى سايىتەكەيە:

<http://www.khoshkan.com/raprsy/raprsy04.php>

§ ۱۰ زارى خۇيانەۋە: من ئافرىتىكم تەمەنى (۲۷) سالە لە

مىندالىيەۋە تاكو ئىستاش لە مالى باوكم دەرئىم..

ئەۋ ئافرىتەنەۋە لە تەمەنى من دان زۆر بەيان بە كامەرانى لە

مالى پىاۋى خۇيان دەرئىن، بەراستى دەردى دلى من زۆر گرانه،

ھەر چەند بنووسم نا توانم باس لەۋ دل تەنگىيەۋى خۆم بىكەم..

بەپىزان من يەكك بووم لەۋ قوتايىيە زىرەكانەۋى كە لە ھەموو

قۇناغەكانم و لە ھەموو وانەكانم نمرەم زۆر باش بوو..

جا كاتىك گەيشتە قۇناغى دوۋى ناۋەندى، زۆر بابەتى

(علم النفس) دەروون ناسىم پى خۆش بوو، بە جۆرىك خەونم

بەۋەۋە دەبىنى كە پۆژىك لە پۆژان بىم بە پزىشكى دەروونى..

لەۋ ماۋەيەدا كۆرە مامەكەم ھاتە خاۋازىيىنم، بەلام من

داۋاكەيم رەت كىردەۋە، چونكە من دەمويست بىم بە پزىشكى

دەروونى..

ئەۋەبوو كاتىك گەيشتە زانكو پىيان گوۋتە تۇنابىيە

پزىشكى دەروونى، بەلكو دەبىت بە شارەزا لە دەروونناسى، ئەۋ

دوۋانەش جىاۋازيان ھەيە، پرسىم بۆچى؟

ووتيان پزىشكى دەروونى لە دەردەۋى ولات دەخوئىندىت،

ئەۋەش بۇ من نەدەكرا، منىش بە نادلى مىلى ئەۋ خوئىندەم

گرت، لەۋ ماۋەيەدا سەيرى زىجىرە تەلەفىزىۋىيەكەم دەكرد، كە

ئافرىتىك بوۋ پىزىشكى دەروونى بوۋ، چارەسەرى خەللى دەکرد
 و يارمەتلىنى دەدا و ئىش وئازارەكانى كەم دەکردنەو و
 خەندەي دەخستە سەر لىۋى خەللى.. منىش بىر دەكردهو كە
 من پىك وەكو ئەو ئافرىتە وام يارمەتى ئەوانەي دەرووبەرم دەدم
 كە توۋشى كىشەي دەروونى بوۋنە، كەچى خۇم لە ناخمەو
 كىشە دەروونىم ھەيە.

ئەو بوۋ كوپرە مامەكەم ژنى ھىنا من لە خەيالى خۇمدا
 وامدەزانى چاۋەپوانم دەكات، ئەو ھەوالە منى تەزاند، بۇم
 گەپرايەو پىي گوتبوم كە من مەغروورم بە زانستەكەم راستىش
 دەكات، دواي ئەوئەي زانكوم تەواو كىرد، ھىچ كارىم چەنگ
 نەكەوت، تەنھا يەك دەزگا نەيىت كە لىۋى دامەزرام، بەبى تاقەتى
 بەيانىان دەپۇشتىم ونيۋەپۇش دەھاتمەو..

بەلى: خەونەكەم نەھاتە دى.. تەمەنىش زۇر زوۋ دەپوات..
 منىش لە مالى باۋكم دانىشتوم و چاۋەپوان دەكەم خوا دەرگاي
 خىرم لى بىكەتەو.. كوپرە مامەكەم پىنچ كوپ و كچىكى ھەيە
 مالىشىيان جىرانى ئىمەيە.. جا لە ھەموۋشى ناخۇشتەر ئەوئەيە
 ھەر كاتىك دەيىنم لەگەل خىزان و مندا ئەكانى زۇر ئازار دەخۇم..
 بەلام خۇدا سەرفرازى بىكات.

§ لە زارى خۇيانەۋە: برادەرىك دەيگوت: چوومە داۋاي
 كچىكى قوتابى زانكو، كە لە قۇناغى دووم دەيخويند، كچەكە
 داۋاكەى منى پەت كردهۋە، كەچى من پەيمانىشم پيدا كە ريگر
 نابم لە خويندەكەى، بەلكو يارمەتیشى دەدم، بەلام ئەو بە
 بيانوى ئەۋەى كە شوو بكات خويندنى پى تەۋاۋ ناكريت
 داۋاكەى پەت كردهۋە، ئەۋەبوو كچىكى ترم خواست و ژيانىكى
 بەختەۋەرم پىك هيناۋ خوا كۆرپەيەكيشى پىدام..

بەلام كچەكە خويندنى تەۋاۋكرد و لە مالى دايكىەتى
 چاۋەروانى شووكردن دەكات، بەلام ئەو ھەرگىز كەسىكى ۋەكو
 منى دەست ناكەۋىت، چونكە من لە ھەموو بواريكدا لەسەروى
 ئەو بووم، كەچى پەتى كردهۋە.. ئەو تاكو ئىستاش ھەر
 ماۋەتەۋە.

§ لە زارى خۇيانەۋە: ئەو كچە قەيرەيەش بە ئاخ
 ھەلكىشانەۋە باسى خۆى دەكات و دەلىت: من كاتىك تەمەنم لە
 (۱۵) بە سالىدا بوو زۆر داخۋازى باشم بو دەھات، بەلام من پەتم
 دەكردهۋە بە بيانوى ئەۋەى دەمەۋىت بىم بە پزىشك..

بەلى: ئەۋەبوو لە زانكو پزىشكى ۋەرگىرام تا ئەۋكاتىش
 ھەر بەردەۋام داخۋازىم دەھات، بەلام من پەتم دەكردهۋە بە
 بيانوى ئەۋەى دەمەۋىت خويندن تەۋاۋ بكەم و سەدرىەى سىپى

لەبەر بکەم ئىنجا شوو دەکەم، جا کاتىك خویندنم تەواو کرد
تەمەنم بوو بە (۳۰) سال، ئەوکات ئەوانەى دەهاتنە داوام ئەو
کەسانە بوون کە ژنيان هەبوو منیش پەتم دەکردهو
دەمگوت: دواى ئەو هەموو ماندوبوونە شوو بە کەسيك بکەم
کە ژنى هەبیت!!

هەركيز شتى وانابیت، من چۆن شوو سەر بە هەوى دەکەم
کە خاودنى پڕوانامە و سەرودت و سامان و پلەوپایەم!!
بەلى ئەوبوو ئەو ئافرهتە تەمەنى بوو بە (۴۰) سال ئەوکاتى
دەيگوت: شوو دەکەم ئەگەر بە نيو پياویش بىت.

‡ لە زارى خويانهوه: ئەو دکتۆرەش تەمەنى بوو بە (۳۰)
سال پڕ بە دل ھاوار دەکات و دەلیت:

خذوا شهاداتي واعطوني زوجا واسمعوني كلمة.. ما.. ما..

واتە: هەموو پڕوانامەکانم ببەن بۆ خۆتان، تەنها بۆمکەن بە
خاوەن مێردى خۆم و منداڵم هەبیت و گویم لى بىت پىم بلىت:
دايا.. دايا..

ئەو قسەى کچیکە لە یەکیک لە پۆژنامەکان نووسیویەتى و
دەلیت: هەموو بە یانیەک سەعات حەوتى بەیانى ئاخى مردن

مەلەككىشم، فرمىسكەكانم بە مەتمدا جۆگەلە دەگرن، ئەزانن بو؟!
 چونكەكاتىك دەچمە عىادەكەم، لە راستىدا گۆرستان و
 زندانى منە، دەبىنم ئافرەتەكان بە خۇيان و مندالەكانيان
 چاوەروانم دەكەن، كەچى ئەوان سەيرى ئەو سەدرىە سىپىەى
 بەرم دەكەن حەسوودىم پى دەبەن، بەلام ئەو بۆچونى ئەوانە،
 بەلام نازانن ئەو سەدرىە سىپىە لە لای من وەكو پۆشاكى
 ئاسنگرە وایە.

سىيەم: گەران بەدوای پلە وپايە:

يەككى تر لەو ھۆكارانەي كە ئافرەت پىي دووچارى
 قەيرەي دەبىتتەو، گەرانە بەدوای كەسىكى خاوەن پلە وپايە،
 ئەم جوړەيان كەمە، بەلام لەگەل ئەو شدا ئافرەتى وا ھەيە كە
 چاوەپوانى ئەو دەكات، يان مالى باوكى داواي ئەو دەكەن.

چۈارەم: كىشەي دەرۋونى:

يەككى تر لەو ھۆكارانەي كە ئافرەت پىي دووچارى
قەيرەي دەبىتەو، كىشەي دەرۋونىيە كە لەلەي ئەو كچە
دروست دەبىت، ھەر ئەو كىشانە وایان ئى دەكات دوا بکەون لە
شووکردن، جا ئەو كىشە دەرۋونىانەي بۆ كچان سەر ھەلدەدەن
زۆرن لەوانە:

☆ قسەي پى و پوچى خەلکى:

يەككى ئەو كىشە دەرۋونىانەي كە كچان دووچارى دەبن، قسەي پى
و پوچى خەلکى، كە دەترسىنن لە شووکردن بە سەدان شتى پى و پوچ و
دور لە راستى.

☆ ھەسەوودى:

زۆر ئافرەت ھەيە ھەسوودى پىدى فلانە كچ شوو بکات بۆيە بە
ھەمور شىوئەك ھەلدەدات بىترسىنن ئە شوو كردن.

☆ رىق لىبۈونەوئەي پىاو:

زۆر كچىش ھەيە وایان ھالى كىدوۋە كە پىاو ستەمكارە و شەيتانە
و رچى نى، بۆيە ئەو كچەش دەترسى و پىروا دەكات وادەزانىت بەپارسى
ھەمور پىتارىك وايە.

☆ باوك وبراى خراب:

زۆركچىش دەينىن باوكى لەگەلّيان خراپە و ئەزىيەتى داىكيان دەدات، يان برايان لەگەلّيان خراپە، جا ئەوانىش وا دەزانن ھەموو پياوئىك وا خراپە بۆيە لە شووکردن دەترسىن.

☆ ترسان لە تەلاق: زۆرىكىش لە كچان دەينىن پىژەيەكى بەرچاوا لە ئافرەتان تەلاق دەدرىن، بۆيە ئەوانىش دەترسىن لە شووکردن نەوھەكا ئەوانىش تووشى ئەو كارەساتەبن.

(د. احمد النجار) كە يەككە لە زانايە جىھانيەكانى شارەزا

لە بواری دەروونزانی كۆمەلایەتى

دەلّیت: ترسى تەلاق كاریگەریەكى زۆرى ھەيە لەسەر

دەروونى كچان، كە دوا بكەون لە شووکردن، چونكە كچەكە

دەترسىت نەوھەكا شوو بەكەسىك بكات، ئەو كەسەش ئەوھ

دەرنەچیت كە ئەو لە خەيالى خۆیدا نەخشەى بۆ كیشابوو.

§ لە زارى خۇيانەوۋە: ئەو كچەش كە كچىكى زۆر شوخ و

شەنگ بوو، ئىستاش بوو بە قەيرە

دەلىت: من خۆم بە قەيرە نازانم، ئەگەرچى مائەوۋەمان زۆر
 نىگەرەنن بۇ من، چونكە دەلىن دواكەوتوى لە شووكرەن.. جا
 كاتىك پىم گوت: بۇ ئاوا بى ئومىدى لە شووكرەن، ئەو زۆر بە
 راشكاوى گوتى: ژيانى فاشلى خوشكەكانم وام ئى دەكات بى
 ئومىدبەم لە شووكرەن.. چونكە من سى تەجروبەم لە پىش خۆم
 بىنيوۋە.. كە يەكيان بەسە بۇ ئەوۋى لە شووكرەن بترسم.. ئەو
 حالى خوشكە گەرەكەمە كە شوۋى بە كوپە مامى خۆم كەرد،
 بەلام كوپەمامەكەم ھەرچى ئىھانە و خراپەيەك ھەبوو
 لەبەرانبەرى دەيكرە و لىي دەدا، چونكە پىاۋەكەي خوشكەم تاكو
 درەنگانى شەو نەدەھاتەوۋە و لە رابواردن دابوو، جا كاتىك
 خوشكەكەم پىي دەگوت زوو ۋەرەوۋە بۇ مال و ئاگات لە من و
 مندالەكان نەماۋە ئەو لەگەل خوشكەكەم دەيكرە شەپ و ھەرا،
 جا خوشكەكەشم زانى بى سوودە لەگەل ئەو پىاۋەدا بۇيە بەبى
 دەنگى لە جەھەنەمى مالى پىاۋەكەي ئارامى دەگرت.. كەوابوو
 ئەو بەسە بۇ من تاكو شوو نەكەم و لە شووكرەن بترسم.

پىنچەم: داواكارى زۆر:

يەككىلى تر لەو ھۆكۈمرانەي كە ئافرىت پىيى دووچارى قەيرەي دەبىت، داواكارى زۆر لە كۆرەكە، جا يان كچەكە داواكارى زۆر دەكات يان مالى كچە، ۋەكو ئەۋەي دەبىت خاۋەنى خانى بىت يان كارمەند بىت يان مارەيەكى زۆر بدات، كەۋا دەزانن ئەگەر مارەيى زۆر بىت يان داواكارى زۆر بىكەن ئەۋە كچەكەيان بە پىز دەبىت لاي كۆرەكە ۋە بەختەۋەر دەبىت، بەلام ئەۋە بۇچونىكى ھەلەيە، چونكە كەسىك دىنى نەبى ۋە پىزى ئافرىتى لا نەبىت ئەۋە بە فەردەيەك دۇلار كچەكەتى بدەيە ھەر پىزى لاي نابىت ۋە پىزى ناگرىت، بەلام كەسىكىش خاۋەنى دىن بىت ئەۋە ئەۋ كچەي دەخۋازىت چەند داواكارى ۋە مارەيى كەم بىت ئەۋەندە زياتر لاي بەپىز تر دەبىت ۋە زياتر خوشى دەۋىت، چونكە ھەموو كەسىك تواناي ئەۋەي نىە ئەۋ داواكارىانە جىبەجى بىكات، ھەر بۇيە ئافرىتەكە دەمىنىتەۋە ۋە دووچارى قەيرەي دەبىت.

❦ لە زارى خۇيانەۋە: شىخ (محمد حسان) لە وتارىكىدا

دەيگوت: كچىك چەندىن جار داخۋازى دەھات، بەلام باۋكى داواكارىيەكى زۆرى دەكرد ھەر بۇيە ئەۋانەي دەھاتن بۇ داۋاي ئەۋ كچە دەپۇيشتن، تاكو چەندىن داخۋازى بەم شىۋەيە پەت دەكراۋە، تا ۋاي لىھات كچەكە بوو بە قەيرە بۇيە ھەموو جار

دووعاى لە باوك و دايكى دەكرت

دەيگوت: خودايە چۆن منيان لە شووكردن مەحرۇم كرد..

خودايە تۆش ئاوا لە رەحمى خۆت مەحرۇميان بكە.

‡ لە زارى خۆيانەوه: بەسەرھاتى ئەو ئافرەتەش كە لە داخا سەرى نايەوه زۆر نىگەرانى كردم، ئەو كچە داماوە دايكى بە ھەوەستى خۆى گالتەى بە دوا پۆژى كچەكەى دەكرد، ئەو كچە ھەر داخوازىەكى بەتبايە دايكى مەرجى واى دادەنا كە شىتتیش قبولى نەكات، ئەوەشى بۆيە دەكرد چونكە كچەكەى لە خۆى جواتر بوو دايكەكە ئەوەى پى ناخۆشبوو كچەكەى لەو جواتر بىت، بىرى چووبوو ئەو كچيەتى.

ئەو كچە جوانە دەرچووى زانكو بوو و داشمەزابوو.. چەندىن كۆرى گەنج دەھاتنە داواى، بەلام ئەو دايكە دل رەق و نەفامە بە بيانوى پىر و پوچ رەتى دەكردەوه.

ئەوەبوو ئەو كچە داماوە وەفاتی كرد و بە ئاواتى خۆى نەگەيشت، ئەوكاتە دايكە ستەمكارەكەى پەشىمان بۆوه لەو كارانەى دژ بە كچەكەى ئەنجامى دابوو و فرمىسكى پەشىمانى دەريشت.. بەلام دواى چى!! تازە پەشىمانبوونەوه داد نادات.

شەشەم: بى رەخمى باوك و دايك و سوودمەند بوون لە كچەكەيان:

زۆر يېكيش لە دايك و باوكان، كە دەبينن كچەكەيان سوودی
هەيە بۆ ئەوان: وەك ئەوەى كچەكەيان موچەى هەيە، يان لە
مالەوە كارىيان بۆ دەكات.. يان.. يان.. هتد، ئەوكات ئەو دايك و
باوكە لەبەر بەرژەوهندى خۆيان هەر داوايەك دىت بۆ كچەكەيان
بە چەندىن بيانوى دور لە راستى داواكان پەت دەكەنەو.

جا بە هۆى بى رەخمى باوك و دايك ئەو كچە بى بەش دەبى
لە شووكردن تا واى لىدى تەمەنى گەورە دەبىت و ئەوكاتيش
كەس نايەتە داواى.

﴿ لە زارى خۆيانەو: رووداوىكى سەير كە لە دادگای
(دبى) روويدابوو، ئەويش ئەو بوو كچىك كە پزىشك بوو داواى
پىشكەش بە دادگا كردو داواى دەكرد مارەبكريت لە كورپك كە
هاتۆتە داواى، چونكە باوكى پىگرە لە شووكردى لەبەر ئەو
موچەى وەرى دەگريت.. ئەو كچە داماوە

دەيگوت: چەندىن كەسى چاك هاتۆتە داواى كەچى باوكى
بەبى هېچ بيانويەك پەتى كردۆتنەو تاكو ئەوەى تەمەنى

گەشتتۆتە (۴۰) سالى ..

بەلام پاشان كوپىك ھاتۆتە داواى كچەكەش سوربوو ھەسەر
ئەۋەى ھەتمەن شووى پى دەكات، ھەر بۆيە لەلايەن باوكىيەۋە
سزايەكى تووند دراۋە، بە جۆرىك خەرىك بوو گيانى لە دەست
بدات، كە (۹) پۆژ لە جىگا كەتوۋە، چونكە باوكى دەرزى
قايرۇساۋى ئى دەدا، لەگەل ئەۋەشدا كچەكە ھەر سوربوو
لەسەر بېرىارەكەى خۇى، بۆيە كە دەرفەتى بۆرىك كەوتوۋە
ھەلاتوۋە و ئەو داوايەى لەسەر باوكى نووسىو، دادگاش لە
كوپەكە مارەى بېرى و مانگانە بېرە پارەيەكىشى لەلايەن كچەكەۋە
بېرەۋە بۆ باوكى.

‡ لە زارى خۇيانەۋە: مامۇستايەك دەيگىپرايەۋە
دەيگوت: كچىكى داماو ھەبوو چەندىن داخۋازى دەھات لە
ھەموو لايەك، بەلام باوكە بى پەحمەكەى ھەموو داواكارىەكانى
رەت دەكردەۋە.. تاكو ئەۋەى كچەكە تەمەنى بوو بە (۴۰) سال
ھەر شووى نەكردبوو.. ئەو كچە داماو بەردەوام خەفەت و بى
زارى لە پووخسارى دەبارى.. بە جۆرىك كە زۆر خەفەتى
دەخۋارت.. ھەر بۆيە بەو ھۆيەۋە نەخۇشپەكى تووند دەگرىت
دەيپەنە نەخۇشخانە.. لەۋى ھالى زۆر شېر دەبىت.. بۆيە باوكى

ديت سهردانی بکات بزانیٔ کچه که حالی چونه، کچه که که
چاوی به باوکی دهکه ویت

دهلیت: بابہ لیٔ نزیٔ به ره وه با قسه یه کت پیٔ بلیٔم..
باوکیشی لیٔ نزیٔ ده بیٔته وه کچه که به باوکی

دهلیت: بلیٔ آمین..

باوکیشی دهلیت: آمین..

دهلیت: بلیٔ آمین..

باوکیشی دهلیت: آمین..

دهلیت: بلیٔ آمین..

باوکیشی دهلیت: آمین..

ئینجا کچه که به باوکی

دهلیت: خودا له به هه شتی به رینی خوئی بیٔ به شت بکات
باوکه، هر وه ک چون منت بیٔ به ش کرد له شوو کردن و ژيانی
دنیا.. دواتر کچه که وه فات دهکات.

جەوتەم: بازىرگانى كىردن بە ئافىرتانەو:

ھۆكارىكى تر كە ئافىرتان دوچارى قەيرەيى دەكاتەو، ئەو كەسانەن كە لە ژىر چەندىن ناو و ناتۆرە بازىرگانى بە ئافىرتانەو دەكەن، كە بە ناوى چەندىن پىخراو و ناوى بىرىقەدار گوايا داکۆكى لە مافى ئافىرت دەكەن و مافى ئافىرت دەسىننەو.

بەلى: زۆرىەي ئەو پىخراوانەي بە ناوى داکۆكى كىردن لە مافى ئافىرتانەو دامەزراون، لە راستىدا بۆ بازىرگانى كىردن بە ئافىرتانەو دامەزراون و بۆ وىران كىردنى ئافىرتان دامەزراون، بەوہى پەخنە لە ئايەتى قورئان دەگىر

دەلىل قورئان سىتەمى لە ئافىرت كىردووە بەوہى جائىزى كىردووە پىاو لە ژنىك زىاتىر بەينى، بەوہى پىگر دەبن بۆ چارەي قەيرەيى، بەلام چونكە ئەوانە مەبەستىيان تەنھا بازىرگانى كىردنە بە ئافىرتانەو بۆيە خوشتىيان گالتەيان بە قىسەي خويان دىت و بۆ بەرژەوہندى خويان عەمەل بە قىسەي خويان ناكەن، نەمۆنەش زۆرە لەو بارەوہ كە ئەم راستىە بسەلمىنى، لەوانە:

(ب-ز) ئافىرتىك بوو سەرنووسەرى پۆژنامەي (... بوو، كە گوايە بەردەوام داکۆكى لە مافى ئافىرتان دەكات، بەوہى ئافىرت

لەلایەن پیاووە سستەمى ئى كراو، لەبەر ئەوەى سەر بە ھەوى دەدریّت، كەچى بۆ خۆى سەر بە ھەوى شووى بە پیاویك كرد كە ژنىكى تری ھەبوو، جا كاتىك لیان پرسی ئایا راستە شووت بە پیاویكى خاوەن ژن كردووە؟ لە وەلامدا

گووتى: بەلى من وەك ھەموو ئینسانىك پىویستم بە ژيانى تايبەتى خۆم ھەيە و شووم كردووە.

دیارە تەنھا خانم پىویستى بە ژيانى تايبەت ھەيە و خەلكى تر پىویستى بە ژيان نىە و با شوو نەكەن.

ئافرەتییكى تر كە لە یەكێك لە پىخراوەكانى ژنان بوو شووى بە پیاویك كرد كە (٩) مندالیشى ھەبوو. (سایتى: كوردستانىوز).

ئافرەتییكى تر گوايە زۆر داکۆكى لە مافى ئافرەتان دەكات، كەچى دواتر بۆ خۆى شووى بە پیاویك كرد كە پیاووەكە دوو ژنى تری ھەبوو.

بەلى: ئەوانە مەبەستیان بەرژەوێنى خۆیانە و ھىچى تر، زۆرىك لەو پىخراوانەش ھانى ئافرەتان دەدەن تاكو لە مائەوە لەگەڵ پیاووەكانیان یان باوكیان یان براكانیان بە شەپ بێن و دواتر مال بە جى بهێلن و پوو بکەنە ئەوان، ئەوانیش بۆ مەرامى خۆیان بە كارى بهێنن، بۆ نمونە (م/خ-د) شوینىك بوو گوايە

پەناگەي ئەو ئافرىتەنەيە كە لە مالى خويان ھەلدىن و ئەوان
داكوكى لە مافەكانيان دەكەن، دواتر دەرکەوت ئەو شوپىنە بۆتە
بىنكەيەكى بى پەروشتى بۆ ئەو ئافرىتەنەيە لەوین كە كارى بى
پەروشتيان لەگەلدا دەكرىت.

جا بە كورتى زۆرىك لەوانەي بە ناو داکوكى لە مافى ئافرىتە
دەكەن لە راستیدا خويان مافى ئافرىتەن پيشيك دەكەن، چونكە
كچيك ئەگەر شوبىكات ولەگەل پياوۋەكەي باش بىت دەلین ئەو
لەلایەن پياوۋەكەيەو مافى پيشيل كراو بە چەندىن قسەي سەر
قوزى بن ئالوز مال لە ئافرىتە تىك دەدەن، يان بە ناوى ئازادى
يەو و لە ئافرىتەن دەكەن كارى وا بكەن كە لەگەل كۆمەلگەي
ئىمە ناگونجى دواتر ئەو ئافرىتەنە تووشى كيشە دىن لەگەل
خيزانەكانيان يان دەكوژدىن، يان ئافرىتە تىك دەيەوئىت شوو بە
پياويكى خاوەن ژن بكات ريگەي ئى دەگرن و ناھيلن و دەلین
مافى پيشيل كراو، تا واى لى دى ئەو ئافرىتە دووچارى
قەيرەي دەيىتەو، بەلام بۆ خويان دروستە سەر بەھەوئى شوو
بكەن.

ئەو قىسەى ئەوان ئەو روداۋەم بىر دەخاتەۋە كە (السيد حسين الموسوى^٤) لە كىتەبە كەى خۆى بە ناۋى (لله ثم للتاريخ)

دەلىت: جارىكىان لە نووسىنگە كەى ئىمام (الخوئى) دانىشتبۇرۇم
دوۋ گەنج ھاتن پىرسارىيان ھەبۇو، دىاربۇو ئەو دوۋ گەنجە يە كىيان سونى
بو يە كىيان شىعى بو لە بارەى (متعة) ۋە كىشەيان بۇ دروست بىو، يەك
لە گەنجەگان پىرسارى كىر گوتى ئايا (متعة) ھەرامە يان ھەلالە؟

ئىمام (الخوئى) زۆر بە سەيرى بۇ گەنجە كەى پوانى ۋەك بلىنى
پىرسارە كەى ئەو گەنجەى پى سەير بىت، پاشان پىتى گووت: تۆ خەلكى
كويى؟

گەنجە كە گوتى: من خەلكى (موصل) م بەلام ئەو دوۋ مانگ دەبىت
لىرە كار دەكەم، واتە (النجف).

(الخوئى) پىتى گوت: كەۋابۇو تۆ سونى؟

گەنجە كە گوتى: بەلى من سونىم.

(الخوئى) گوتى: كاكە (متعة) لەلاى ئىمە ھەلالە ۋ لەلاى ئىو

ھەرامە.

(4) السيد حسين الموسوى: يەكەك بوو لە زانا ناۋ دارەكانى شىعە بەلام دواتر ۋازى لە
مەزھەبى شىعە ھىناۋ بوو بە سونە، ئىنجا كىتەبىكى دانا لەسەر پۇخلەۋاتى شىعە بەناۋى
(لله ثم للتاريخ).

گەنجە كە گوتى: باشە مادام لاي ئىتوھ جەللا، من تاكو چەند مانگى
 تر لىرە دەمىنىمە، تۆش ئەو چاكەم لە گەلدا بكة كچه كەى خۆتم بدەرى
 بە (متعة) تاكو دەچمەو بە خاكى خۆم پاشان بۆت دەگەرئىنمەو.
 (الخوئى) كەمىك دامما ئىنجا گوتى: كاكە (متعة) حەرپامە لە گەل
 كچى ئىمە بكرىت، چونكە ئىمە مامۆستا و گەرورەين، بەلام (متعة)
 دروستە لە گەل خەلكى عەمەى ترى شىعە بكرىت.

گەنجە شىعە كە كە گوتى لەو قسەى (الخوئى) بوو وەكو بركان
 تەقىدەو گوتى: ئەى زالمىنە بۆ خۆتان (متعة) جەللا دەكەن كە لە گەل
 خوشك و دايكى ئىمەدا بىكەن دەلەين خىرتان دەگاتى پىي لە خوا نزىك
 دەبنەو، بەلام بۆ ئىمە نايىت (متعة) لە گەل كچى ئىتوھ بكةين.

§ لە زارى خۇيانەو: پرووداو گەلىك زۆرە لە بارەى ئەو
 كەسانەى گوايە داکۆكى لە مافى ئافرەت دەكەن، كەچى وایان لە
 ئافرەتان كردوو زىانیان لى تال بىت، جا ئەگەر بىت و لەسەرى
 بنووسم دەبىت كىبىكى گەرورەى بۆ تەرخان بکەم، بەلام من
 نامەوئىت كىبەكە درىژە بکیشى، بۆ زیاتر بپوانە كىبى
 (راستىكى ونبوو!) كە لەوى هەموو فلىل وخیانەتەکانیانم پروون
 كردۆتەو.

هەشتەم: بەرچاۋ نە بوونی كچە:

ئافرەت تارادەيەكى زۆر جوانيەكەى دەورى ھەيە، بە تايبەت لای ئەو كەسانەى، تەنھا چاۋيان لە جوانى ئافرەتە و ھىچى تر، ئىنجا ھەندى لە كچان ھەن بەرچاۋنن، جا يا ئەو تە جوان نين يان سوتاون يان سىكماك شىۋاۋىكىان پىۋە ديارە يان.. يان.. ھتد.

ئا ئەو كچانە ھەموو كەسىك نايانىەويىت، مەگەر كەسىكى وا كە خەلەلىكى ھەبىت، كەوابوو پىۋىستە لەسەر ئەو ئافرەتەنە بە خەيالەت نەژن، بەو ھى چاۋەروانى كورپىكى وا بكن لە سەروى خۇيان بىت، بەلكو دەبىت ئەوان چاۋپۆشى لە ھەندى شت بكن، بەو ھى ئەگەر يەكك ھاتە داۋايان لە شان و شوكتى ئەو دەو شايەو بە شوۋى پىبكات و سەيرى بەرز نەكات، چونكە ئەگەر وانەكات ئەو دەبىت بە تەنھا سەر بنىتەو و تووشى قەيرەيى دەبىت.

§ لى زارى خۇيانەۋە: ئەۋ كچە تەمەن (۳۳) سالا

دەلىت: من ھەر لى مەندالىيەۋە ھەستىم بەۋە دەكرد كە جوان نىمە و ناشىرىنم.. بە ھەر حال كاتىك خويندىنى ئامادەيىم تەۋاۋ كىرد، چومە زانكۇ، لى زانكۇدا خۇشەۋىستى كوپىك كەۋتە دلىم كە لى ھەمان قۇناغ و بەشى من بوو.. ئەۋىنى ئەۋ كوپە بەۋ شىۋە كەۋتە دلىم كە من بەردەۋام لى ۋانەكان ئامادە دەبووم، ئەۋ كوپەش ئامادەۋى ۋانەكان نەدەبوو، ھەر بۇيە ھەموو كات لىم نىزىك دەبۇيەۋە تاكو پۇختەۋى ۋانەكانم لى ۋەرگىرىت، منىش ئەۋىندارى بووم، كەچى ئەۋ ھىچ ناگاي لى من نەبوو، بەلكو تەنھا لىبەر ۋانەكان لىم نىزىك دەبۇيەۋە..

كاتىك گەيشتمە قۇناغى چۈارەم ئەۋ خۇشەۋىستىيە قولەۋى خۇم بۇۋى دەربىرى، بەلام ئەۋ ھىچ ۋەلامى نەبوو.. جا كە ئىمتحانى كۇتاي سالىشمان ئەنجامدا دەمبىنى ئەۋ كوپە خۇۋى لى من دەدزىيەۋە، منىش لىم دووبار كىردەۋە كەچى ئەۋ زۇر بە راشكاۋى پىۋى ۋوتم من ئەۋ كچە نىم كە ئەۋ دەيەۋىت ئەۋ ئافرىتىكى تايبەت مەندى دەۋىت، ئەۋكات تىگەيشتم ئەۋ كچىكى جوانى دەۋىت..

بەلى: دۋاۋى دەرچوونم لى زانكۇ دەمبىنى زۇرىيەۋى دۇستە كچەكانم شوۋيان دەكرد، تەنھا من مابوومەۋە، منىش زۇر

خەفەتم دەخوارد، باوک و دایکم زۆر بوۆ حالى من پەريشان
 بوون، زۆرجار گويييست دەبووم لييان باسى منيان دەکرد
 دەيانگوت: چونکه جوان نيه و دەولەمەند نيه کەس نايەتە
 داواى.

منيش بوۆ ئەو هى خۆم لەو نەهامەتیه پرزگار بکەم، پەنام برده
 بەر پيگايه کى نا شەرعى بەو هى پەوهنديم لەگەل کورپک بەست..
 دەشم زانى ئەو کورپه خوشى ناویم تەنھا مەبەستى رابواردنە..
 ئەو رادهى لەو پەيوەنديهى نيوانمان لەگەل ئەو کورپه حەرام
 پوویدا.. من ئەوهم بە چاره دەزانی، بەلام بە داخهوه نەك هەر
 چاره نەبوو، بەلکو ويران کردنى ژيانم بوو بوۆ هەتا هەتای.

نۆيسەم: حوكمەت و بواری بەدرەوشتى:

ھۆكاریكى تر كە كچانى كۆمەلگاگەمان دووچارى قەيرەيى دەكاتەو حوكمەتە، حوكمەت وەك باوكىك وایە بەسەر ئەو كۆمەلە خەلكەى لەبەر دەستى دایە، دەبیئت لە خەمیاندا بیئت، نەك ھەموو توانای خۆى بخاتە گەر بۆ خوین مژینیان و دژایەتى كردنیان، حوكمەت دەبیئت بواری خوش بکات بۆ ئەو كورپانەى ژن دەھینن و بۆ ئەو كچانەش كە شوو دەكەن، نەك باجیان لەسەر دابنیئت تاكو نەتوانن ژيانى ھاوسەرى پىك بەینن، حوكمەت دەبیئت وەك باوك چاودیرى مەدالەكانى بکات نەكا تووشى خراپەبن، نەك ئەوەى یانەى بەد رەوشتیان بۆ بکاتەو و بواری خراپەیان بۆ والا بکات، تاكو ھەر خەرىكى خراپەكارى بن و بیریان بە لای پىك ھیننانى خیزان نەچیت و ھەرگیز بیری لى نەكەنەو.

§ لە زارى خويانەو: ئەو كۆرە كە تەمەنى (۴۵) سالە

فەرمانبەرە لە يەككە لە دائىرە حوكمىيەكان

دەلالت: من چۆن ژن دەهينم لەبەر ئەوئە چۆن بمەويت

پادەبويرم، من ئىستا ژنم نەهيناو وەك مېشەنگوينم ھەر جارەى

لەسەر گوليكم، بەوئە پەيوەندنىم لەگەل چەندىن كچ ھەيە ھەر

جارەى لەگەل يەكيكيان پادەبويرم، ھەر بۆيەش بېروام بە ھيچ

كچيک نەماو، كەوابوو من چۆن ژن دەهينم و خۆم بە ئافرەتيك

دەبەستمەو.

دەيەم: بە شوودانى گەورە پاشان گچكە:

خالىكى تر كە كچان دووچارى قەيرى دەكاتەو، بە شوودانى كچى گەورە ئىنجا گچكە، بەراستى ئەو ش يەككە لەو داب و نەرىتە ناشەرىانەى كە كۆمەلگاي ئىمە خوى پىيەو، گرتوو، گوايە ئەگەر داواى كچى گچكە ھەبوو ئەوانىش كچە بچوكەكەيان بە شوودا ئەوكات كچە گەورەكە دەمىنىتەو.. بەلام ئەم بۆچوونە ھەلەيە، چونكە زۆر جار بينيومانە كچى گەورە داواى نەبوو، جا كاتىك كچى بچوك بە شوودراو كچى گەورەش داواى ھاتوو.. كەوابوو پىويستە لەسەر دايكان و باوكان ئەگەر زانىان كچى گەورەيان كاتى شووكردى ھاتبوو، بەلام ئەو لەبەر خويندن شووى نەدەكردىان بە ھەر ھۆيەكى تر بىت وەك ئەو ھى داواكارى نەيت، لەگەل ئەو شدا داواكارى كچى بچوكەكەيان دەھات ئەو بە كچى گچكە رانەگرن، چونكە زۆر جار وابوو كچى گچكە بوو بە قوربانى كچى گەورە، لە كاتىكدا كچى گەورە بوو بە قەيرە ئەوانىش لەبەر گچە گەورەكە ھەر داوايەك ھاتبىت بۆ گچكەكە رەتى دەكەنەو، ھەر بۆيەش گچكەكەش دوو چارى قەيرەي دەبىتەو.

§ لە زارى خۇيانەۋە: من كە ئىستا دوو چارى قەيرەيى
بوومە، ھۆيەكەشى ئەۋە بوو من خۆشكىكى لە خۆم گەۋرە ترم
ھەبوو، ئەۋەبوو داخۋازى من ھات.. داخۋازىەك كە بە دلى من
بوو، بە دلى باۋكىشم بوو، بە دلى دايكىشم بوو، بەلكو
ھەموومان ئەۋ كۆرەمان بە دل بوو، ئەۋ كۆرە ھەر ئەۋە بوو كە
ئىمە چاۋەرمانمان دەكرد.

بەلام بەداخەۋە باۋكم داۋاكەي ئەۋ كۆرەي بە نادلىيەۋە پەت
كردەۋە، لەبەر ئەۋەي من كچى گچكەم كچى گەۋرە ماۋە دەبىت
ئەۋ لە پىش من شوو بكات.

ئەۋەبوو كۆرەكە چوو كچىكى تىرى خواست منىش ئاۋا
مامەۋە.. دۋاي ماۋەيەك داخۋازى خوشكە گەۋرەم ھات و شوۋى
كرد، ئەۋەي لەۋ نىۋانە زىانى پى گەيشت من بووم، من بووم بە
قوربانى داب ونەرىتى ئەۋ كۆمەلگايەمان.

§ لە زارى خۇيانەۋە: ئەۋ ئافرەتە ئەندازيارەش كە
تەمەنى (۳۱) سالە دەلىت: من تاكو ئىستا شووم نەكردە ھەر
بۆيەش زۆر نىگەرەن و پەرىشانم، چونكە كىشەي من ئەۋەيە
خوشكىكم ھەيە(۴) سال لە من بچوك ترە، باۋك و دايكىشم

دەلّين دەبىت يەكەم جار تۆ شوو بکەي ئىنجا خوشکە
 بچوکەكەت بە شوو دەدەين، منيش زۆر پەريشانم بۆ حالى
 خوشکە بچوکەكەم، لەبەر ئەوەي من بووم بە ريگر لەبەر شوو
 کردنى ئەو.

بەلّى من تەمەنم گەورە بوو و کەچى باوک و دايکيشم
 لەسەر قسەي خويان سوورن کە دەبىت سەرەتا من شوو بکەم،
 بەراستى ئەو کۆمەلگايەي ئيمە زالمە، چى دەبىت ئەگەر کچى
 گچکە پيش کچى گەورە داواي هات شوو بکات!!

یانزه ههم: داگیرکردنی کچه له لایه ن خزمانیه وه:

خالیکی تر که به هویه وه کچان دووچاری قهیرهیی دهبنه وه، دهست به سهرا گرتنی کچهیه له لایه ن خزم و کهسانیه وه، به وهی ماله عمی کچه یان مائی خالی یان خزمیکی تری وه ک کالایه ک نه و کچه داگیر دهکات، یان باوکی کچه یان براکانی تاپوی دهکهن له سهرا خزم و کهسانی خویمان، ئینجا ههر چه ند داوای نه و کچه دیت نه وان په تی دهکهنه وه و

دهلین: **والله** خزمه کانمان داگیریان کردووه و دهیدهین به وان، به راستی نه مه نه ریتیکی زور دوره له دین و ئینسانیهت، ناخر نه گهر که سیک که سیکی به دل نه بییت تو چون زوریان لی دهکهی، پیغه مبهرا **ﷺ** ده فره مووی: « لا تنکح البکر حتی تستأذن قالوا: یا رسول الله وکیف إذنھا؟ قال: أن تسکت » رواه مسلم.

واته: کچ نابیت به شوو بدریت تا کو ئیزنی لی نه خوازیت . که ئایا رازیه به و کوپه یان نا؟ هاوه لآن ووتیان: نه ی پیغه مبهری خودا چون ئیزنی لی ده خوازیت؟ پیغه مبهرا له وه لامدا فره مووی: کچه که بی دهنگ ده بییت، . واته: نه گهر پرسیاریان له کچه که کرد که ئایا به و کوپه رازی؟ نه ویش بی دهنگ بوو دهکات رازیه.

جا لەبەر ئەۋەى زۆرىك لە كوپان ھەز ناكەن ژن لە خرمى
خۇيان بەيىن، بەلام باوكيان بە زۆر ناچارىان دەكەن كە ژن لە
خرمى خۇيان بەيىن، كاتىكىش كە كچەكە دەخوازىت بە دلى
خوى نى، ئەوكات تووشى سەدان كىشە و دەردەسەرى
دەبىتەۋە، يان كچىك بە زۆر دەدەن بە ئامۇزاي خوى يان خرمى
خوى كەچى كچەكە لەگەل ئەو زەۋاجە نى، جا زۆر جار ھەيە
كچەكە لەبەر ئەم نەرىتە خراپە شوو ناكات، يان خرمەكانى پىي
رازى نى، لەبەر ھەر ھۆيەك بىت، ئەوكات كچە دووچارى
قەيرەيى دەبىتەۋە.

۱- لە زارى خۇيانەۋە: (پەرىسە) كچىكى شوخ و شەنگە
كاتىك لىيم پىرسى بۆچى دووچارى قەيرەيى بوويت، لە ۋەلامادا
گوتى: پىنج سال پىش ئىستا كوپە مامەكەم ھاتە
خوازىيىم، بەلام من رەتم كىردەۋە چونكە ھىچ لە ماناي ژيان
نازانىت، تەنھا بىر و ھوشى لاي پارە كۆكردنەۋە و سەرۋەت و
سامانە و ھىچى تر، بەلام كوپە مامەكەشم سوور بوو لەسەر
ئەۋەى من بخوازىت، باوكىشم
دەيكوت: ئەگەر شوو بە كوپى بىرام نەكەى دەبىت شوو بە
گۆپ بگەى.

ھەر بۆيە مەنىش ووشەي شووکردنم لە ژيانى خۆم
دەرھىناو، ئەوەش بە خوشى خۆم نىيە، بەلکو باوكم بەسەرى
سەپاندووم كە دوورېم لە خوشترين شت لە دنيا كە سۆزى
دايكايەتتە..

ئەو كىشەي مەن نىيە بە تەنھا بەلکو زۆرىك لە كچان ئەو
كىشەيانە، بەلام ناوېرن بىركىنن، بەراستى باوكان ھۆيەكى
سەرەكىن بۇ دوچار بوونى كچەكانيان بە قەيرەيى، چونكە
دەلېن: كچەكەم بۇ كۆپى بىرامە، كچەكەشى شوو بە كۆپى بىراى
ناكات.

جا لىرەدا كى دەبىت بە قوربانى؟! بىگومان كچە؟

دوانزەھەم: چاۋەرۋانى دلدەرەكەي:

ھۆكاريكى تر كەوا لە كچان دەكات دووچارى قەيرەيى
 بېنەۋە دلدەرييە، زۆر جار ھەيە كوپىك كچىك بە ناۋى دلدەرى
 وخۇشەويستىيەۋە دەخەلەتېن و مەبەستىشى خواستنى كچەكە
 نىيە تەنھا مەبەستى رابواردنەۋە و ھىچى تر، جا كاتىك كچەكە
 داۋاى لى دەكات بىتتە خوازىيىنى سەد و يەك بەھانەى بۇ
 دەھىيىتتەۋە و فريوى دەدات تاكو ئەۋكاتەى خەبەرى دەبىتتەۋە
 كە ئەۋ تەنھا نىچىرىك بوۋە و ھىچى تر، ئەۋكاتىشى دەبىيىت
 يان ناۋى زپاۋە يان تەمەنى لاۋى خۇى ھەموۋى لە چاۋەرۋانى
 سەرف كردوۋە و بەرەۋ قەيرەيى چوۋە.

يان كچىك كوپىكى خۇشەدەۋىت مالى باوكىشى پازى نىن
 بىدەن بەۋ كوپرە، ئىنجا ئەۋ كچە ھەر داۋاى دىت پەتى دەكاتەۋە،
 لەبەر خاترى دلخۋازەكەى، كەچى داۋى چەندىن جار و سال
 كوپرە و كچە تەمەنىكى زۆر تىدەپەرىنن، بەلام مالى باوكى ھەر
 پازى نابن بىدەن بەۋ كوپرە بۆيە كوپرەكە بىزار دەبىت و داۋاى
 لىبوردن لە كچەكە دەكات و ژن دەھىنى، كچەكەش دەيەۋىت
 كوپرەكە لەبىر خۇى بباتەۋە و شووبكات، كەچى دەبىيىت تەمەنى
 گەرەبوۋە و ھەموو كەسىك نايەۋەيت.

كەوابوو خوشكى بەرپىز كە زانىت ئەو كەسەى حەزەكەى
بىى بە ھاوسەرى بۇ تۇ نايىت لەبەر چەندىن ھۇ نايىت ھەر لە
چاۋەرۋانىدەبى، بەلكو دەيىت ئاگات لە خۇت يىت تەمەنى لاويت
بە فېرۇ نەروات.

۱ لە زارى خۇيانەۋە: ئەو كچە دەليىت: من تائىستاشى
لەگەلدەيىت، ناتوانم بېروام بە پىياۋ ھەيىت، من تا تەمەنى (۲۹)
سالىش، قوربانىم بە ژيانى خۇمدا بۇ كوپى، كە زياتر لە حەوت
سال يەكترمان خۇش دەويست، تا واى ليھات ھەرچى دەھاتە
خوازىنىم رەتم دەكرەۋە.. بەلام من چوزانم دلدارەكەم پىياۋىكى
بى ۋەفائى لى دەردەچىت!

ئىستاش كە (۴) سال بەسەر ھەرس ھىنانى ئەم
خۇشەويستىيەم تىپەرى كىردۋە، تاكە شتىك كە فېرى بووم
باۋەرم بە پىياۋ نەيىت.. بە چەشنىك ھەر كە باسى شووكرىدن
دېتە گۆرى، بېروام پىيكەن رقم لە ژيان دەيىتەۋە، ھەر بۇيەش
ھەرگىز بىرى لى ئاكەمەۋە، چونكە من (۷) سال لە تەمەنى لاوى
خۇم كىردە قوربانى كوپىك، كەچى ئەو دواتر چوو ژنى ھىنا، من
ئەۋەندە ئەوم خۇش دەويست ھەموو كەسىكم بەلاۋە نابوو لەبەر
خاترى ئەو، بە جۆرىك كە دايك وباوكم لە خۇم تۇراندېوو لەبەر

خاتىرى ئەو، بەلەم ئەو بەبى ئەوھى من ئاگام ئى بىت، رنى
ھىنابوو.

۱- زارى خۇيانەوھ: پىرەژنىكىيان پىشاندام كە شووى
نەكردبوو، دەيانگووت ئەو پىرەژنە كاتى خۆى دە پانزە سال
كوپكى خوش دەويست، كوپكە چەندىن جار دەھاتە داواى،
بەلەم مالى باوكى كچە پەتيان دەكردەو، بۆيە كوپكە بىزار بوو
رنى ھىنا، ئەو پىرەژنەش تەمەنى لاوى نەمابوو، بۆيە ھەر بە
تەمەن دەھاتنە داواى، بەلەم ئەو چاوپروانى گەنجىكى دەكرد
بىتە داواى، ئەوھى چاوپروانى دەكرد نەھاتەدى و ھەر بە كچى
ماوھ.

سینزەھەم: نـاـوـزـان:

خالیکی تر که کچان دووچاری قهیرهیی دهکات، ناو
زپانه، واته: ناوی به خراپ چوو له‌لای خه‌لکی، یان ناوی
خانه‌واده‌که‌ی به خراپ چوو، هر بویه خه‌لکی ناچنه
خوازینی..

جا بۆيە ناوی زپاوه یان لهبەر ئهوه بووه چونکه ئافرهتێك بوو گویێ به کهپامهت و سومعهی خۆی نهداوه، یان لهبەر ئهوه ناوی زپاوه، چونکه مالهوهیان گوییان به کهپامهت و سومعهی خۆیان نهداوه.

(د. عزة کریم) سہرؤکی یہ کہی خیزانی دہلیت:

"یەکیک لەو خالانەی کەوا لە گەنجان دەکات ژن نەهێن و کچانیش دووچاری قەیرەیی ببەو، نەمانی متمانەیه لەلای کوپان بەرانبەر بە کچان، نەمانی متمانەیی کوپانیش لەبەر ئەوەیە، کە دەبینیت هێندی لە کچان پەفتاری زۆر ناشیاو دەکەن و ریژ لە ئازادی خۆیان ناگرن".

زۆر لە كچان ھەن بۆ ئەوھى كەسك بىتە داوايان خۇيان
سوك دەكەن بەوھى تەلەفۇن بۆ خەلكى دەكەن، يان خۇيان بە
شىۋەيەكى ناشياو پروت دەكەنەوھ و خۇيان دەپازىننەوھ و لەولا
بۆ ئەولا دەپۇن.. يان.. يان.. ھتد.

ئا ئەمانە ھەمووى كچان سووك دەكەن لە برى ئەوھى كوپان
بىنە داوايان، بەلكو گالتەشيان پى دەكەن و بە سووكيان دەزانن.

خوشكى بەپىز ئاگات لە كەپامەتى خۆت بىت، چونكە ئەو
كارانەى دەيكەى وادەزانى سوودت پى دەگەيەنىت، بەلام لە
راستيدا زىانت پى دەگەيەنىت و سووكت دەكات، بزانه ئەو
كوپانەى دەيانەوئىت ژنىش بەينن، ئەگەر كوپەكە زۆر خراپىش
بىت، توى بۆ دەست نىشان بكەن توى ناوئىت و دەلىت: من
ئافرەتىكى ئاوا سووك و چروكم ناوئىت، بەلكو كچىكى بە
رەوشتە دەوئىت.

كەوابوو تۆ تەنھا گالتە بە خۆت دەكەى و بوئى بە
بوكلەيەك بە دەستى كەسانى نەفس نزمەوھ.

چواردەھەم: ۋاز لە کارکردن ناھىتم:

خالىكى تر ئەۋەيه كە كچەكە كارەكات لە دەرەۋى مال،
جا كارەكەى حكومى بىت يان ئەھلى، كاتىك ئەو كچە داخۋازى
دەت مەرج دادەنىت كە بەردەوام دەبىت لە كارەكەى، لە كاتىكدا
كۆپرەكە پىي دەلەت من نامەۋىت مالىكى ساردم ھەبىت،
دەمەۋىت خىزانم چاودىرى منداڵەكانم بىت، منىش كار دەكەم و
ھەموو پىداۋىستىيەكت بۆ دابىنم دەكەم، بەلام كچەكە داخۋازىيەكە
رەت دەكاتەۋە بە بىانوى ئەۋەى كۆپرەكە گوتىيەتى نامەۋىت
خىزانم كارىكات.

خوشكى بەرپىز ھەر كەسىك كەكار دەكات بۆ ئەۋەيه تاكو
بژىۋى ژيانى پەيدا بكات، جا كە كۆپىك ھاتە داۋات و بە دلى تۆ
بو، تۆش لەبەر خاترى كارەكەت رەتى بكەيەۋە، بەپاستى ئەۋە
كارىكى ھەلەت كردۋە.

۱ لە زارى خۇيانەۋە: من كچىك بووم وەكو ھەموو كچانى
تر خەونم بەۋەۋە دەبىنى پۆژىك لە پۆژان كۆپىك بىتە داوام وەك
ئەۋەى لە خەيالى خۇمدا نەخشاندبووم، دواى ئەۋەى خۆيىندم
تەۋاو كرد، بە مامۇستا دامەزرام، لەو ماۋەيەدا چەند داخۋازى

يەكەم ھات، بەلام ھىچى شياۋى ئەۋە نەبۇون بېم بە ھاۋسەريان..
دواتر كوپىك ھاتە داۋام پىك ئاۋابوو كە من لە خەيالى خۇمدا
دىاريم كىرەبۇ، بەلكو ئەۋ جۆرە كۆرەى من دەمويست زۆر
مۈاسەفاتى زياترىشى تىابوو، ئەۋ كۆرە لە ھەموو شتىك لە
سەرەۋەى من بوو.

بەلى: ئەۋ كۆرە ھاتە داخۋازيم، بەلام داۋايەكى ھەبوو پىيى
ووتم: من كەسىكم مال لام زۆر گرنگە بۆيە من ھەموو
پىداۋىستىيەكت بۇ دابىن دەكەم، تەنھا تۆ دەۋام مەكە.

بەلام من داۋاكەيم پەت كىرەۋە، ووتم ھەرگىز ۋاز لە دەۋام
ناھىنم، بۆيە ئەۋىش پۆيى، دۋاي ماۋەيەك زانيم ژنى ھىناۋە،
لەگەل خىزانى بە بەختەۋەرى دەژيا دۋاي ماۋەيەكى تر
منداللىشيان بوو، منىش ھەر چاۋ لەپرى بووم و ھەر چاۋ لە پىم،
بەبى تاقەتى دەچمە دەۋام و دىمەۋە مال، ھەر كاتىكىش ناۋى
ئەۋ كۆرە دىنن من ھالى دەروونيم تىك دەچىت، بەلام بەرۋكى
كەس ناگرم، چونكە من خۇم گالتەم بە چارەى خۇم كىرد، لەبەر
كاركىردن ئەۋ كۆرە باشەم لە دەستى خۇمدا، لە كاتىكد كاركىردن
بۇ بژىۋى ژيانە، نەك بۇ ھەلكىشان و پىياسەكىردن.

پانزەھەم: بى كارى وكرانى:

ھۆكاريكى تر بى كارى گەنجهكانه، چونكه گەنج ئەگەر
كاريكى نەبىت خۆى پى بژىنى، چۆن دەتوانىت ژن بهيىنى و مال
پىكەوہ بنىت.

بەلى: گەنجىك تاكو كاتى ژن ھىنانى دىت ئەوہ ھەر
دەخوينى، كاتىكىش خويندن تەواو دەكات ئەگەر دابمەزى،
ئەوہ موچەكەى بەشى خۆى ناكات، چجاي ئەوہى ژنىش بهيىنىت
و كرىى خانوو بداو.. كرى كارەبا.. كرىى ناو.. موبایل..
نورمال.. ئەنتەرنىت.. مندال.. و.. و.. ھتد.

ھەر بۆيە گەنجهكان بىر لە ژن ھىنان ناكەنەوہ و رىگاي
خراب دەگرنە بەر، مەگەر گەنجانىك نەبن، كە لە خواترسن و لە
ترسى خودا خويان دەپاريژن.

§ لە زارى خۇيانەوہ: پىويست ناكات لىرەدا چىرۆك
بەيىنمەوہ، چونكه وەك عەرەب دەلىت:

لسان الحال ابلـغ من المقال.

واتە: زمانى حال و گوزەرانىان دەدويىن و شتەكان پوون
دەكەنەوہ، پىش ئەوہى زمانىان قسە بكات.

چارەسەرى قەيرەيى

چەند چارەسەرىيەك ھەيە بۇ قەيرەيى، لەوانە:
يەككەم: دووركەوتنەو ھە ھۆكارانەي كە پىشتەر باسما
كردن، پەيرەو نەكردنىان و خۇلى پاراستنيان.

دووم: ھەلى ئەمرى كچە دەبىت خەمى كچەكەي بىت، بۇ
ئەوھى كەسىكى باشى بۇ بدۇزىتەو، كە ھاوكوفى ئەو بىت،
بۇيە دەبىنن لە سەردەمى پىشنيانى چاكامان قيرەيى نەبوو،
چونكە بەو شىوہبوون.

سېيەم: چەند ژنى، كە ھۆيەكى زۆر باشە بۇ چارەي
قەيرەيى، چونكە لە كاتىكدا (۱ پياو بەرانبەر بە ۸ ژنە)
چاكترين چارە چەند ژنيە، بەلام بە داخەو زۆربەي زۆرى ئەو
رېخراوانەي بە ناو داكۆكى لە ماڤى ژنان دەكەن لە برى ئەوھى لە
خەمى ژنانداين و چارەي قەيرەيى بكەن، دىن دژايەتى ئەو خالە
دەكەن و ھەوليش دەدەن برياريك لە پەرلەمان دەربچىت
قەدەغەي چەند ژنى بكات، كەچى لەگەل ئەوھى دژايەتى چەند

ژنىش دەكەن، دەبىنن ھەر لە ناو خۇيان گالتەيان بە قسەى
خۇيان دىت و زۆرىكىان كە لە پلەى بەرزىشدان سەر بەھەوى
شوو دەكەن.

كەوابوو خوشكى بەرپىز بىر بگەرەو و بزانه چ شتىك لە
بەرژەو ەندى تۆ دايە.

خوشكى بەرپىزم تەنھا خواى (الرحمن و الرحيم)
بەرژەو ەندى تۆ دەزانىت، ئەر تۆى دروست كردوو و دەزانىت
چى بۆ تۆ باشە، نەك مروقىك كە برىارىكت بەسەردا بدات، لە
ھەمان كاتىش خۆى قسەى خۆى پەپرەو ناكات و دەزانىت
برىارىكى بى كەلكە.

جا من لىرەدا ئامۆزگارى خوشك و برايان دەكەم بەم
شىۋەيە:

ئامۆزگاريم بۆ پىاوان:

براى بەرپىز ئەگەر بە نيازى ژنى دووھم يان سىيەم بەينى..
ئەو بېروانە بزانه دەتوانى مافى خىزانى يەكەمت پىشىل
نەكەى؟! يان دەتوانى مافى ھەر دووكيان بە يەكسان بدەى؟! يان
دەتوانى لە ھەموو پوويەكەو پازيان بگەى!؟

کہ و ابوو برای بہرِیزم تہنہا لہ بہر ئارہ زووی نہ فست خوٹ
تووشی شہرمہ زاری دنیا و قیامت مہ کہ، چونکہ پیغہ مہر ﷺ
باسی ئو کہ سانہ دہکات کہ خاودنی دوو ژنن دہفرمووی:
«مَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَتَانِ، فَمَالَ إِلَىٰ إِحْدَاهُمَا، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقُّهُ

مَائِلٌ» (صحیح: (صحیح الجامع: ۱۶۵۱)

واتہ: ہر کہ سیك دوو ژنی ہہ بیٹ، عہدالہ تیان لہ نیواندا
نہکات، زیاتر پوو بکاتہ یہ کیکیان، ئوہ پوژنی قیامت دیت بہ
خواری دہپوات.

ناموژگاریم بو ژنی یہ کہم:

خوشکی بہرِیز کاتیک زانیت پیاوہ کہت بہ نیازی ژنی ترہ و
پیویستہ تی، دہشزانی پیاویکی خراپ نیہ و مافی جہنابت
پیشیل ناکات.. ئارام بگرہ لہ سہر بریارہ کہی، ئوہکات خودا
پاداشتت دہداتہ وہ، چونکہ رہنگہ بہو کارہی لہ کاری خراپ بہ
دوور دہکہ ویٹ، توش خیرہ کہت پی دہگات.

خوشکی بہرِیز نہ کہی.. نہ کہی.. کہ زانیت پیاوہ کہت ژنی
دووہم دہہینیت، ئوہکات توش داوای تہ لاقی لی بکہی، چونکہ
پیغہ مہر ﷺ لہ بارہی ئو ئافرہ تانہ وہ کہ بہ بی ہو داوای تہ لاق
دہکہن

دەفەرمووى: «أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلَاقًا مِنْ غَيْرِ مَا بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَأْحَةُ الْجَنَّةِ» صحيح: ۱ صحيح الجامع: ۱۲۷۲.

واتە: ھەر ئافرىتىڭ بە بى ھۇ داۋاي تەلاق بىكات، ئەۋە بۇنى بە ھەشتى ئى ھەرامە.

ئامۇڭگارېم بۇ ژنى دوۋەم:

بەپراستى ئاھەزانى ئىسلام زۆر شتى ئابەجىيان لە مېشكى ئەۋ ئافرىتەنە چاندوۋە، كە بە نىازن سەر بە ھەۋى شوو بىكەن، بەۋەى كە ئەۋە پېشىل كىردنى مافى ئافرىتە، بەلام خوشكى بەپىزىم تۇگۇى مەدە بەۋانە، چونكە ئەۋانە تەنھا دەيانەۋى بازىگانىت پىۋە بىكەن بۇ ئەۋەى پلەيەك بەرز بىنەۋە، يان بۇ ئەۋەى پاروئەكى چەورىيان چەنگ كەۋىت.

ئافرىتىڭ بېيىت بە خاۋەنى پىۋى خۇى زۆر باشترە لەۋەى لە مالى باۋكىدا بىمىنىتەۋە، دواترىش لاي براژن بىكەۋىت، دواترىش لە يانەى بە سالاچۋان بىكەۋىت.

كەۋابوۋ ئامۇڭگارېم بۇ ژنى دوۋەم..

خوشكى بەپىزى كاتىڭ كەسىڭ دىتە داۋات، نەكەى.. نەكەى.. ھەرگىز نەكەى.. مەرجى تەلاقدانى ژنى يەكەمى لەسەر دابىنى، چونكە پىغەمبەر ﷺ لە بارەى ئەۋ ئافرىتەنەۋە كە بە بى

ھۇ داۋاي تەلاق دىگەن دىھەرمۇي: «لَا تَسْأَلِ الْمَرْأَةَ طَلَاقَ أُخْتِهَا

لِتَسْتَفْرِغَ صَحْفَتَهَا، وَلِتَنْكِحُ...» (صحيح: صحيح الجامع: ۱۷۳۶).

ۋاتە: دروست نىە وىھەرامە لەسەر ئەۋ ئافرىتەى بۇ ئەۋەى

رىى شوۋىردىن بۇ خۇى خۇش بىكات مەرجى تەلاق لەسەر

ئافرىتەىكى تر دابىنى.

بابه ت	لايه ره
< پيشه کی نووسه ر:	۳
< قهیره کی یسه؟!	۴
< زیانه کانی قهیره یی:	۵
< هژکاره کانی قهیره یی:	۸
< یه کهم: گهړان به دواي دهولته مند:	۸
< دووهم: دریژهدان به خوینندن:	۱۲
< سییه م: گهړان به دواي پله وپایه:	۱۹
< چواره م: کیسه ی دهروونی:	۲۰
< پینجه م: داواکاری زور:	۲۳
< شه شهم: بی په چی بارک و دایک و سووهمند بوون له کچه که یان:	۲۵
< هه وتهم: بازرگانی کردن به نافرته تانه وه:	۲۸
< هه شته م: بهرچاو نه بوونی کچه:	۳۳
< نویسه م: حوکمت و بواری به دره وشتی:	۳۶
< ده یسه م: به شوردانی گه وره پاشان گچکه:	۳۸
< یانزه همم: داگیرکردنی کچه له لایه ن خزمانیه وه:	۴۱
< دوانزه همم: چاره پوانی دلداره که ی:	۴۴
< سینزه همم: نوار زپان:	۴۷
< چواره همم: واز له کارکردن ناهینم:	۴۹
< پانزه همم: بی کاری و گرانی:	۵۱
< چاره سهری قهیره یی:	۵۲
< نواره پوک:	۵۷

بە پىشتىوانى خوائ گەورە تەواو بوو.. ئەو مەنتى
خوایە لەسەر منى بى دەسەلات.. خوایە سوپاست دەكەم بۆ
ئەو زانستەى پىتداوم.. خوایە ئەم كارەم بۆ بكەى بە
قورسای لا تەرازوى چاكەم..
وصلی اللہ علی سیدنا محمد وعلی آلہ وصحبہ اجمعین

پىگەى مامۇستا فەرمان لەسەر

تۆرى ئەنتەرنىت

www.m-farman.com

بەرھەمە چا پىكراۋەكانى تى نووسەر:

۱. ناۋە جوانەكانى خۋاى گەورە بە بەلگەى قورئان وسوونەت.
۲. ھۆكارە بەسوودەكان بۆ ژيانىكى ئاسوودە.
۳. زاپەلەى شادى.
۴. لاۋان كاتى نەھاتوۋە بگەرپىنەۋە؟!
۵. كى دەكەى بە ھاوسەرى ژيانى؟
۶. ئاۋىتەى دل/ الفوائد.
۷. خۆشەۋىستى، خۇندنەۋمىيەكى شەرىئانە و سەردەمىيەۋە.
۸. رېبەرى نوپۇزەكان.
۹. تەمەنى زېرىن.. با بە قىرۋى نەدەين. نەم كىتەبى بەر دەستە.
۱۰. راستىيەكى ونبوو!

زنجىرە چىرۋىكى راستەقىنە پىك ھاتوۋە لە (۱۰) چىرۋىك:

۱. كاسىتەكى فېدوۋ ژيانى لى تال كىردم.
۲. گەنجىك ئابروۋى پاراستم.
۳. پۇلە شىرىنەكەم.
۴. سارا دۋاى (۲۲) سال لە گوناھ و تاۋان.
۵. خۋى و خىزانى دۇراند!!
۶. جى بچىنى ئەۋ دە دوورىيەۋە.
۷. سى كورتە چىرۋىك.
۸. مۇبايل ژيانى لى تال كىردم.
۹. خوشكىم بۆ ئابروۋىت بىردم!!
۱۰. داب و نەرىت بەرەۋ گۆرىى بىردم.

